

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**КРАЩІ ПРАКТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ:
ДОСВІД КРАЇН ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 27 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК 340 (477):342.25

К 77

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Панкратова В. О. - канд. юрид. наук, доцент, старший викладач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету;

Сухонос В. В. - д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету;

Стогова О. В. - канд. політ. наук, доцент, доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету

Видання рекомендоване до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 9 від 16 червня 2022 року)

Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України : матер.
К 77 науково-практичного круглого столу (Суми, 27 травня 2022 р.). – Суми :
Сумський державний університет, 2022. – 95 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених ЗВО і наукових установ, які брали участь у Науково-практичному круглому столі «Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України», присвяченому ознайомленню з досвідом країн ЄС щодо децентралізації та впровадження його в Україні, проведеному в рамках реалізації освітнього проекту ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH-101047645-«EULOCDEM: Локальна демократія: кращі європейські практики для України», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок – Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

Co-funded by
the European Union

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Views and opinions expressed are however those of the author (-s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
<i>Видюк М.В.</i> РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	8
<i>Голоха А.Р.</i> МІСЦЕВІ ВИБОРИ: ЗАКОРДОННІ СТАНДАРТИ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	10
<i>Жмаєва М.Ю</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	15
<i>Кордунян І. В.</i> ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ЄС.....	17
<i>Корнева Т. В.</i> РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ВДОСКОНАЛЕННІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	20
<i>Кравченко Д. І.</i> ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ.....	23
<i>Крисько А.С.</i> СОЛТИС ТА СОЛЕЦТВА: ДОСВІД ПОЛЬЩІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПОМІЖНОГО УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ.....	27
<i>Кудіна А.О.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ - ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ.....	31
<i>Куліш І.О., Стебляк А.В.</i> РОЗШИРЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ЗАГРОЗА ГАРАНТІЙ І БАЛАНСУ ВЛАДИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	34

<i>Кучук А.М.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	37
<i>Леоненко Б.В.</i> ІНСТРУМЕНТИ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	39
<i>Леоненко К.С.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....	42
<i>Мірзатуллаєва К.Р., Куліш І.О.</i> ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ НА МІСЦЯХ, ЯК СПОСІБ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ГРОМАДИ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЇЇ РОЗВИТОК.....	44
<i>Мотузна А.В.</i> ПОРІВНЯННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ КОРОЛІВСТВА ДАНІЯ ТА УКРАЇНИ.....	48
<i>Pankratova Viktoriia</i> THEORETICAL AND LEGAL APPROACHES TO THE TERM «LOCAL DEMOCRACY».....	51
<i>Писанка К. О.</i> ВИБОРЧА СИСТЕМА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ШВЕЦІЇ.....	54
<i>Пухтинський М. О.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ.....	56
<i>Репін Д. А.</i> Е-ДЕМОКРАТІЯ: ВІДПОВІДНІСТЬ ПРАКТИКИ УКРАЇНИ ВИМОГАМ ЄС.....	59
<i>Рибалка А. С.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА.....	62

Savchuk Vladyslav

PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF LOCAL
DEMOCRACY IN UKRAINE.....64

Скорик А. Д.

ПОЛЬСЬКА РЕФОРМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА ДЛЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В
УКРАЇНІ 65

Славко А.С.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ У КОНСТИТУЦІЯХ СВІТУ.....69

Стогова О.В.

ДОСВІД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У ФРАНЦІЇ.....72

Стригунов Я.С.

СИСТЕМА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ САМОВРЯДУВАННЯ ПОЛЬЩІ.....75

Сугоняко А.О.

ЕЛЕКТРОННІ ВИБОРИ.....77

Сухонос В.В.

ДВА АСПЕКТИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....80

Теліженко Л.В.

БАГАТОМАНІТТЯ ЯК ПРОБЛЕМА ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД
НІМЕЧЧИНИ.....82

Ткаченко О.А.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....84

Чала Д.О.

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ.....87

Чернявський Б.А.

ЗМІСТ, ПРИНЦИПИ ТА МЕТИ РЕФОРМИ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....89

Стогова О.В.

доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права

Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету

ДОСВІД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У ФРАНЦІЇ

Тенденція децентралізації публічної влади є однією з провідних у державному управлінні європейськими державами ще з останньої чверть минулого століття. Пояснення цього феномену полягає у запиті на демократію на місцевому рівні та необхідністю оптимізувати надання державних послуг. Франція у загальноєвропейському русі децентралізації влади займає особливе місце, адже визнаючи принципи децентралізації та субсидіарності, реформування територіальної організації влади та перерозподіл повноважень між державними органами та органами місцевого самоврядування тут реалізовувалися за власним, відмінним від загальноєвропейського сценарію.

Конституція Франції зазначає, що місцевими колективами Республіки є комуни, департаменти, заморські території (мають статус департаментів), всі інші місцеві колективи утворюються законом і управляються виборними органами. Виконавчу владу на місцях уособлюють представники уряду, які здійснюють контроль за дотриманням законності[1, с. 85].

Базовою ланкою територіальної організації влади у Франції є комуни, що чисельно помітно різняться. На 2004 р. нараховувалося 36 782 комуни, а кількість населення комуни у середньому складала 380 осіб. Кантон є адміністративно-територіальною одиницею, що охоплює кілька комун, а округ — адміністративно-територіальна одиниця, що об'єднує кілька кантонів. Одиницею другого рівня місцевого самоуправління є департамент, 100 департаментів об'єднують по 3–4 округи. Адміністративний центр департаменту називається префектурою[2, с. 20].

Наполеонівська модель територіальної організації влади передбачала суцільний поділ Франції на комуни, їх розміри та функції з часом змінювалися,

з'явилися органи міжмуніципального співробітництва. У системі державної виконавчої влади базовою ланкою є департамент, саме на цьому рівні діє місцева державна адміністрація. Очолює адміністрацію префект — представник держави, основна задача якого забезпечити реалізацію державної політики на регіональному рівні[3, с. 87].

У департаменті паралельно діють: представницький орган місцевого самоврядування – генеральна рада та орган державної влади – префект. Рада обирається населенням кантонів, що входять до департаменту, а зі свого складу обирає голову, який керує виконавчим органом департаменту[2, с. 21].

Цікавим є досвід Франції щодо створення механізмів співпраці парламенту і органів місцевого самоврядування. Так, до Сенату, вищої палати парламенту, діє система непрямих виборів: виборці на рівні комуни обирають членів місцевого представницького органу, що потім обирає делегатів, які беруть участь у виборах сенаторів. Таким чином забезпечується взаємодія між вищирю палатою парламенту та місцевими представницькими органами влади.

Закон про кумуляцію (сумісництво) мандатів дозволяє головам комун додатково до муніципальних повноважень мати один персональний виборчий мандат (депутата, сенатора, регіонального радника, генерального радника). Тобто у Франції дозволяється мерам суміщувати свій мандат із представницьким мандатом органу місцевого самоврядування.

Закони, що сформували новий Адміністративний кодекс Франції, містять три найбільш важливі новації, що значно підвищили статус органів місцевого самоврядування [4]:

- запроваджено єдині правила адміністративного контролю за органами публічної влади всіх рівнів. Слід звернути увагу, що йдеться про контроль на предмет законності, що здійснюється із застосуванням судових процедур;
- департамент як самоврядний територіальний колектив управляється виборним органом влади;
- принципово змінився статус округу, який з 1982 р. управляється виборним органом.

На відміну від інших європейських країн, де децентралізація здійснювалася через злиття територіальних одиниць базового та вищого рівня, Франція не зменшувала примусово кількість комун, а максимально сприяла міжмуниципальному співробітництву.

Пошук оптимальної моделі публічної влади змушує теоретиків та практиків державного управління постійно балансувати між централізацією та децентралізацією. Схоже, що жоден із цих двох принципів не може бути абсолютним та єдиним принципом реалізації публічної влади. Незаперечною є необхідність побудови гармонійної системи органів державної влади та місцевого самоврядування, яка б гарантувала оптимальне забезпечення національних і місцевих інтересів та максимальну реалізацію прав людини на всіх рівнях: місцевому, регіональному та національному.

Література:

1. Бутко І. Децентралізація по-французькі: Місьцеве самоврядування. *Місьцеве та регіональне самоврядування України*. 1994. № 1/2, С. 81–91.
2. Ганущак Ю. Досвід Франції і бюджетна реформа в Україні. *Аспекти самоврядування*. 1999. № 2 (4), С. 17–21.
3. Ткачук А. Децентралізація, що зміцнює державу. Особливості місцевого самоврядування у Французькій Республіці. *Місьцеве самоврядування*. 1997. № 1–2, С. 84–89.
4. Реформа для людини. Збірник матеріалів про шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні. Київ. Полігр. центр “Геопринт”. 2005, 38 с.